

KOMPARÁCIA VÝSLEDKOV VÝSKUMOV SO ZAMERANÍM NA VÝCHOVU K PODNIKANIU

BÁNESZ Gabriel, SR

Resumé

Výchova k podnikaniu je v súčasnosti témou, ktorú v rámci školskej reformy môžu základné školy zaradiť do svojich školských vzdelávacích programov. Článok porovnáva výsledky výskumov z rokov 2007 a 2012, ktoré boli zamerané na výchovu k podnikaniu. Autor, na základe týchto výsledkov výskumu, stanovuje závery a odporúčania pre súčasnú pedagogickú prax.

Kľúčová slová: Výchova k podnikaniu, komparácia výsledkov výskumu, odporúčania pre prax

THE COMPARATION OF RESULT RESEARCHS FOCUSING AT EDUCATION TO BUSINESS

Abstract

Business education is now a topic within the school reform, that elementary schools can include in their educational curriculums. The article compares results of researches between 2007 and 2012, which focused on business education. Based on the results of these researches, the author provides conclusions and recommendations for current teaching practice.

Key words: business education, comparison of research results, recommendations for practice

Úvod

Komisia EÚ pre podnikanie odporúča, aby výchova k podnikavosti na základných školách bola zameraná na rozvoj osobných kvalít žiakov, najmä tvorivosti, iniciatívnosti a samostatnosti, ktoré pozitívne vplyvajú na rozvoj pozitívnych postojov k podnikaniu. Z tohto dôvodu jednou z kľúčových kompetencií pre celoživotné vzdelávanie je aj kompetencia so zameraním na podnikanie a na výchovu k podnikaniu. Preto je potrebné, aby sa u žiakov základných škôl rozvíjali ich schopnosti tak, aby absolvent školy bol pripravený pre úspešné pôsobenie v každej pracovnej profesii, resp. pozícii. Táto oblasť sa veľmi rýchlo rozvíja a mení.

Za posledné roky sa výchova k podnikaniu dostala v rôznych podobách aj do základných a stredných škôl. Predmet vyučovaný na základných a stredných školách s názvom Výchova k podnikaniu poskytuje žiakom odborné a praktické poznatky z podnikateľskej činnosti. Napríklad na Slovensku sa daný predmet vyučuje na Základnej škole Brehy, kde spomínaný predmet vyučuje pani Dr. Škodová. Ďalej sa vyučuje aj na SOŠ Kežmarok metódou projektového vyučovania.

Výchova k podnikaniu môže byť v rámci školského vzdelávacieho programu v predmete Technika. Žiaci získavajú zručnosti a schopnosti potrebné pre podnikateľov, ako napríklad riešenie problémov, správne rozhodovanie, schopnosť komunikovať, plánovať, riadiť, dokázať prijať cudzie kritéria, prevziať a ukázať iniciatívu, vyrovnáť sa s chybou a byť tvoriví. Predmet umožňuje v praxi priamo aplikovať teoretické poznatky z iných predmetov, predovšetkým z ekonomiky. Poskytuje praktické poznatky o kompletnej postupnosti nevyhnutných krokov pri zakladaní malého podniku. Žiaci potrebujú zručnosti a vedomosti

získavajú formou praktických cvičení. Výchovu k podnikaniu je možné aplikovať aj do predmetu Technika na základných školách.

V posledných rokoch sa viacero autorov pokúsilo vytvoriť štandardy so zameraním na výchovu k podnikaniu, ktoré následne v praxi overovali prostredníctvom pedagogických výskumných metód. Cieľom tohto článku je prezentovať dostupné výsledky týchto výskumov a na základe porovnania ich výsledkov zhodnotiť stav a odporúčania pre pedagogickú prax.

1. Výchova k podnikaniu a využitie internetu (Bánesz – Lukáčová)

Výskum z roku 2007, ktorý realizovali Bánesz a Lukáčová bol zameraný na to, či žiaci 8. ročníkov dokážu využívať počítač a internet tak, aby boli schopní uplatniť sa neskôr na trhu práce, prípadne v podnikaní. Zo stanovených úloh z prieskumu vyberáme nasledovné:

- vypracovať dotazník na zistenie postojov žiakov k informačným technológiám vo vyučovaní a v bežnom živote,
- zistiť úroveň vedomostí u žiakov 8. ročníka na vybraných školách z oblasti informačných technológií,
- vypracovať návrh projektu pre zistenie rozvoja kompetencií v oblasti využívania informačných technológií a podnikania,
- zistiť schopnosti žiakov 8. ročníka v oblasti využitia informačných technológií v podnikaní,
- porovnať dosiahnuté výsledky jednotlivých škôl.

Ako prvý výskumný nástroj výskumníci zostavili dotazník. Jednotlivé položky zisťovali či žiaci vlastnia počítač, prípadne ich rodičia, poznajú formálny tvar web adresy, poznajú formálny tvar e-mailovej adresy, vedia vypočítať zisk v percentách zo zadaných údajov. Počet respondentov z výskumu bol 57 z troch základných škôl: ZŠ Fatranská Nitra 25 žiakov, ZŠ Brehy 15 žiakov, ZŠ sv. Gorazda 17 žiakov.

Z celkového počtu 57 respondentov len šiesti nevlastnili počítač. To znamená, že až 89,5 % žiakov má možnosť využívať počítač doma. Pri správnom zostavovaní web adresy nemal problém nikto. Správny zápis e-mailovej adresy zvládlo 87,7 % žiakov. Väčšie problémy mali respondenti pri výpočte zisku. Tu bola dosiahnutá úspešnosť 77,1 %. V závere dotazníka respondenti mali uviesť, na aké činnosti využívajú počítač alebo internet. V prevažnej miere žiaci uvádzali, že počítač a internet využívajú hlavne na hru, zábavu, sledovanie filmov a pod.

Na overenie zručností žiakov využívať počítač a internet na vyhľadávanie potrebných informácií výskumníci zvolili projekt. Na úspešnú realizáciu projektu žiakom pripravili inštruktážny list, v ktorom mali v bodoch stanovené nasledovné úlohy:

- návrh hračky, ktorú by fiktívna firma vyrábala (nákres alebo fotografia),
- návrh materiálov, ktoré by boli použité na výrobu hračky,
- zoznam firiem (internetových adries), ktoré by mohli dodať materiál,
- hlavné rozmery hračky,
- odhad spotreby materiálu na jednu hračku,
- návrh ceny hračky
- výpočet 20 % zisku,
- zoznam obchodov (internetových adries), ktoré by mohli hračku predávať.

Projekt žiaci riešili 45 minút, pričom títo pracovali v dvojiciach. Všetky stanovené úlohy v projekte boli považované za rovnocenné a teda boli hodnotené jedným bodom v prípade že splnili danú úlohu a v prípade nesplnenia danej úlohy sa započítalo nula bodov.

Výsledky, ktoré získali boli nasledovné: Aritmetický priemer bol 5,32 bodu, rozptyl 2,75 bodu a smerodajná odchýlka 1,65 bodu.

Pre splnenie stanovených úloh boli formulované nasledovné hypotézy:

H(1): Žiaci dosiahnu v projekte v úlohách na overenie ich informačných kompetencií výkon minimálne 70 %. H(2): Žiaci dosiahnu v projekte v úlohách na overenie ich podnikateľských kompetencií výkon minimálne 70 %. H(3): Rozdiel vo výkone žiakov jednotlivých škôl nie je štatisticky významný.

Pre overenie hypotéz H (1) a H(2) bol použitý t-test a pre hypotézu H(3) analýza rozptylu.

Na základe výsledkov zo štatistických testov výskumníci konštatovali nasledovné: Hypotéza H1 sa potvrdila, to znamená, že žiaci v úlohách na overenie informačných kompetencií dosiahli výkon minimálne 70 %. Hypotéza H2 sa potvrdila, to znamená, že žiaci v úlohách na overenie podnikateľských kompetencií dosiahli výkon minimálne 70 %. Hypotéza H3 sa potvrdila, to znamená, že žiaci v jednotlivých skupinách dosiahli rovnocenné výsledky. (Lukáčová, 2007)

2. Projekt – „Učíme sa podnikat’“ Bánesz – Földesi)

Stanoveným cieľom a zameraním porovnateľný projekt realizovali v roku 2012 Bánesz a Földesi. Základnou úlohou žiakov v projekte s názvom Učíme sa podnikat’, bolo vytvoriť návrhy hračiek. Jednotlivé úlohy, ktoré žiaci vykonávali, sa spájali s obsahom predmetu Technika u žiakov základnej školy.

Jeho časová dĺžka predstavovala 4 vyučovacie hodiny a riešili ho vekovo zmiešané skupiny žiakov 8 ročníka ZŠ, pričom boli zadelení do skupín.

Cieľom projektu, okrem vypracovania návrhu hračky žiakmi základnej školy, bolo naučiť žiakov pracovať v tíme, schopnosť komunikovať, tvorivo riešiť a rozvíjať podnikavosť.

V projekte sa postupovalo v nasledujúcich krokoch:

- Oboznámenie žiakov s úlohami, témou a priebehom projektu.
- Rozdelenie žiakov do skupín.
- Žiaci mali zaznamenať súhrn informácií o riešení projektu v textovom editore.
- Žiaci mali od prezentovať navrhnutý produkt v prezentačnom programe.

Výskumný súbor tvorili žiaci druhého stupňa základnej školy na Krčméryho ulici v Nitre. Výskumný súbor tvorilo 28 žiakov. 15 žiakov bolo z 8. A triedy a 13 žiakov z 8. B triedy. Žiaci boli rozdelení do 8 skupín. Každá jedna skupina predstavovala fiktívnu firmu. Úlohou každej firmy bolo vyplniť vopred pripravenú tabuľku, do ktorej sa vpisovali potrebné informácie, ako napríklad názov firmy, logo firmy, hračka, ktorú budú vyrábať, popis danej hračky, a cena.

V experimente sa overovala nasledovná hypotéza:

H - Žiaci pri riešení projektu, zameraného na rozvoj podnikateľských kompetencií, dosiahnu výkon minimálne 70 %.

Hypotézu výskumníci overovali pomocou výsledkov z hodnotenia jednotlivých projektov od všetkých skupín. Pri správnom vypracovaní každej úlohy, ktorá bola v šablóne projektu, boli projektu pridelené 2 body, za čiastočne vypracovanú úlohu 1 bod a za nesprávne, respektíve nevypracovanú úlohu 0 bodov. Firma mohla maximálne teda získať 12 bodov, z čoho 70% predstavuje 8,4 bodu.

V jednotlivých skupinách žiaci dosiahli nasledovný počet bodov: 12, 12, 11, 10, 10, 10, 9, 9. Nakoľko sú tieto hodnoty vyššie ako počet bodov vyplývajúcich z hypotézy, môžeme konštatovať, že hypotéza H sa potvrdila.

3. Porovnanie výsledkov z výskumov

Porovnávaný výsledky oboch výskumov môžeme zhrnúť do nasledovných bodov:

1. Výskumy boli realizované s odstupom piatich rokov. Prvý výskum bol realizovaný ešte pred zavedením školskej reformy na Slovensku a druhý po zavedení reformy (vo štvrtom roku). Reforma školstva priniesla učiteľom možnosť zaraďovať do Školských vzdelávacích programov vlastné tematické celky. Na získanie potrebných podnikateľských kompetencií sa javia prezentované riešené projekty žiakov ako opodstatnené.
2. V oboch výskumoch bola použitá rovnaká vyučovacia metóda a síce projektová. Táto metóda si vyžaduje prácu v tíme na dosiahnutie stanoveného cieľa, čo je nevyhnutné na získanie podnikateľských kompetencií.
3. V oboch prípadoch žiaci mali prostredníctvom internetu vyhľadávať potrebné informácie na riešenie zadaného projektu. Ukazuje sa, že táto zručnosť u žiakov je na dobrej úrovni a že výpočtovú techniku a internet vedia využiť aj na iné účely ako sú hry.
4. V prvom výskume bolo do projektu zaradených viac úloh, ktoré mali žiaci riešiť. Išlo hlavne aj o výpočet a stanovenie výslednej ceny a odhad spotreby materiálu pri výrobe hračiek.
5. V oboch výskumoch sa potvrdili stanovené hypotézy, ktoré prioritne zisťovali splnenie úloh daných v jednotlivých projektoch.

Záver

Cieľom tohto článku bolo porovnať realizované výskumy na základných školách v predmete Technika, ktoré boli zamerané na výchovu k podnikaniu. Na základe komparácie týchto výsledkov môžeme konštatovať, že zaraďovanie problematiky výchovy k podnikaniu do vyučovacieho procesu vedie žiakov k získavaniu základných podnikateľských kompetencií. Predmet technika má v štruktúre predmetov na základnej škole svoje špecifické miesto. Sme toho názoru, že integruje vo svojom obsahu poznatky z viacerých predmetov. Ide hlavne o matematiku, fyziku, chémiu ale aj spoločensko-vedné predmety. Z tohto dôvodu je potrebné, aby do voliteľného obsahu boli zaraďované aj tematické celky na rozvoj podnikateľských zručností.

Literatúra

- 1 BÁNESZ, G. Internet ako zdroj informácií pre žiakov základnej školy. In: *Infotech 2007*. Olomouc: PF UP, 2007, s. 371, ISBN 978-80-7220-301-7.
- 2 LUKÁČOVÁ, D. Využitie IKT vo výchove k podnikaniu. In: *Infotech 2007*. Olomouc: PF UP, 2007, s. 724, ISBN 978-80-7220-301-7.
- 3 BÁNESZ, G., FÖLDEŠI, M. Výchova k podnikaniu v predmete Technika na základných školách v Slovenskej republike. In:
- 4 HRMO, R., TUREK, I. Kľúčové kompetencie. Bratislava: STU, 2003. ISBN 80-227-1881-5

Lektoroval: **doc. PaedDr. Peter Beisetzer, PhD.**

Kontaktná adresa:

Gabriel Bánesz, doc. PaedDr. PhD.,
Katedra techniky a informačných technológií, Pedagogická fakulta UKF, Dražovská 4, 949 74 Nitra,
SR, tel. +421 37 6408 342,
e-mail: gbanesz@ukf.sk